

บทความการ

EDITORIAL

จอมพล ป. พิบูลลงกรณ์*

“ฉันรู้สึกว่า ฉันໄกบัญชีพันธุ์ในฐานะผู้บริหารราชการแผ่นดิน
ตามระบบประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์แล้ว”

ป. พิบูลลงกรณ์

ในบรรดาภัณฑ์การเมืองของประเทศไทยในยุคปัจจุบัน รู้สึกว่าจะไม่มีใครยกเลิกแล้วที่จะมีส่วนพัวพันกับการปกครอง การบริหารประเทศเท่า ฯ พณฯ จอมพล ป. พิบูลลงกรณ์ เพราะท่านได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีถึง 8 ครั้ง รวมเวลาดำรงตำแหน่งถึง 15 ปี คือประมาณครึ่งหนึ่งของระยะเวลาที่ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบรัฐธรรมนูญ นอกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว ฯ พณฯ ยังดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมาแทนทุกกระทรวง ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในราชกิจการทหารแทนทุกตำแหน่ง และตำแหน่งทางพลเรือนอีกมากรวมทั้งตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งโดยตำแหน่งฐานะนี้ ฯ พณฯ ได้เป็นตัวจักรสำคัญที่ก่อให้เกิดคณะกรรมการรัฐบาลศาสตราจารย์ขึ้น โดย ฯ พณฯ ได้ดำเนินการเจรจา กับรัฐบาล สหรัฐอเมริกา ขอความช่วยเหลือในการจัดตั้งคณะนี้ ในพ.ศ. 2497 โดยจัดทำเป็นรูปสัญญาให้มหาวิทยาลัยอินเดียนาเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่คณะใหม่นี้ นอกจากนี้ ฯ พณฯ ก็ได้ให้ความสนใจสนับสนุนต่อ กิจกรรมของคณะฯ อย่างเข้มแข็งและเต็มใจตลอดมา ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ชัดที่บรรดาคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายประเทศที่ได้ร่วมงานกันในสถาบันนี้ เป็นผลให้คณะรัฐศาสตร์ได้มีโอกาสก่อตั้งมาอันวยประโภชน์แก่ประเทศไทยในด้านการบริหารราชการเป็นเอนกประสงค์ ฉะนั้น ในวาระที่ ฯ พณฯ ถึงแก่อสัญกรรม จึงเป็นการสมควรที่ วารสารรัฐศาสตร์ จะได้หยิบยกผลงานสำคัญของ ฯ พณฯ มาพิจารณาจารึกเป็นถาวรนุสรณ์สืบไป

* วันที่ 14 กรกฎาคม 2440 นรด. 11 มิถุนายน 2507

ในส่วนที่ ๑ พน. ๗ ได้มีบทบาททางการเมืองและการบริหารของประเทศไทยเป็นระยะเวลาภารานานดังกล่าวแล้ว จึงย่อมมีโอกาสที่จะสร้างเสริมและก่อตั้งสถาบันทางสังคม ต่างๆ เป็นอันมากทั้งในด้านที่คนส่วนมากเห็นว่าดีและไม่ดี อันเป็นนัยหนาที่จะต้องยกให้เป็นภาระของประวัติศาสตร์เป็นผู้วินิจฉัยในโอกาสต่อไป ในที่นี้ ผู้เขียนรู้สึกว่าผลงานสำคัญๆ ของ ๑ พน. ๗ อาจสรุปได้ง่ายๆ และทรงกับคำขวัญของ ๑ พน. ๗ เอง ก็คือ “ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ”

ในด้านที่เกี่ยวกับชาติ นั้น ๑ พน. ๗ ได้พยายามทุกวิถีทางที่จะส่งเสริมบรรณภาพและเกียรติภูมิของประเทศไทยและประชาชนชาวไทย ๑ พน. ๗ ได้ปลูกปั้นให้คนไทยทั่นทั้ว รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ ได้สร้างรัฐนิยมและวีรบรมย์ของชาติไว้ ตลอดจนส่งเสริมวัฒนธรรมในทุกด้าน ทุกสาขา เป็นเหตุให้คนไทยได้ประพฤติกัน วางตน แห่งการ และปลูกฝังอุปนิสัยใจคอให้หัดเที่ยมอาชญากรรมประเทศทั่วโลก นับเป็นบันไดขั้นแรก ให้คนไทยได้เดินไปสู่ความเจริญพัฒนาตามดังทุกวันนี้ ๑ พน. ๗ ได้ส่งเสริมการอาชีพของคนไทย ทั้งที่เรียกันในสมัยนั้น กอุพารัม คือกสิกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชกรรม เป็นสมัยของคำขวัญ “ไทยทำ ไทยใช้” ตลอดจนไปถึงการส่งน้ำอาชีพบางอย่างให้ให้คนไทย ในด้านบูรณาภรณ์ของชาติ สมัยของ ๑ พน. ๗ เป็นสมัยที่ไทยได้เริ่มร้องคืนแกนดินที่อยู่ของคนเผ่าไทยมาร่วมกันได้หลายจังหวัด แม้แต่ในสมัยสองครั้งโดยครั้งที่สอง ก็หาดูทางซ้าย เอกราชของชาติไว้ได้ในท่ามกลางอิทธิพลการเมืองของมหาอำนาจต่างๆ รวมความว่า ๑ พน. ๗ เป็นนักชาตินิยมที่เข้มข้นแท้จริง

ในส่วนที่เกี่ยวกับการศาสนา นั้น เห็นได้ชัดมาแต่ต้นว่า ๑ พน. ๗ ได้พยายามส่งเสริมพระพราหมณ์ศาสนา ตลอดจนศาสนาอื่น ๆ ซึ่งคนไทยนับถืออยู่โดยทั่วถึงกันตลอดมา ที่ปรากฏอยู่เป็นชนເเอกสารคือ การสร้างวัดพระศรีมหาธาตุที่ค้าบลบางเขนขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๘๓ และได้ร่วมบูรณะปฏิสังขรณ์พระอรามหัวราชอาณาจักรเป็นอันมากตลอดมา โดยเฉพาะใน พ.ศ. ๒๕๐๐ ยังเป็นสมัยนลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ได้มีการเฉลิมฉลองเป็นการอิ่มเเตงโภ- พารกว่าครองโลกฯ ทั้งในด้านพิธีกรรมและการบูรณะปฏิสังขรณ์ นอกจาก ๑ พน. ๗ ยังได้สร้างวัดไทยขึ้นที่พุทธคยาในประเทศไทยเดียวอันเป็นปูชนียสถานแห่งทั่วโลก แห่งนี้ ๑ พน. ๗ เองก็ได้ไปอุปสมบทที่นั้นใน พ.ศ. ๒๕๐๓

ในด้านที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ ๑ พน. ๗ เป็นผู้เชื่อมั่นว่า สถาบันกษัตริย์ในประเทศไทยเป็นสถาบันสำคัญซึ่งจะต้องช่วยรักษาไว้ จะเห็นได้จากนั้นที่ของพื้นเอก อันนั้นคือ พิบูลสงคราม ผู้บุตรซึ่งมีข้อความดังนี้ “ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ

24 มิถุนายน 2475 สำเร็จลงแล้ว คุณพ่อเป็นผู้หนึ่งที่มีความเห็นเด็ดขาดว่า ประเทศไทยจะต้องมีการปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ทรงสละราชสมบัติ คุณพ่อเป็นผู้หนึ่งซึ่งเห็นอย่างเด็ดขาดที่จะก้องอัญเชิญสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันน้อมทิศด้วยการของราชสมบัติ และสุดท้ายเมื่อประมวลหนังสือก่อนที่จะตัดสินใจสั่นสุกsson...ยังได้คุยกับข้าพเจ้าถึงเหตุการณ์ในประเทศไทย เวียดนาม จีนแอง และภัยของคอมมิวนิสต์ที่อาจจะคุกคามประเทศไทย คุณพ่อยังพอกล่าวเมื่อวันนั้น “เมืองไทยและได้กล่าวว่า “ยังนับข้าพเจ้าว่า เมืองไทยนั้นจะขาดพระมหากษัตริย์เสียไม่ได้”¹

ในค้านรัฐธรรมนูญ นั้น ยังเห็นได้เด่นชัด เพราะ หากฯ ได้มีส่วนสำคัญยังผู้หนึ่งในการนำการปกครองระบบทรัฐธรรมนูญมาใช้ในประเทศไทย และได้มีส่วนสำคัญที่จะบังคับรัฐธรรมนูญฉบับถาวร 2475 ไว้ รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงและนำมาใช้อีกในพ.ศ. 2495 ในบรรดาความคิดอ่านทางการเมืองของฯ พลฯ ข้อความที่นับว่าสำคัญมากได้แก่คำกล่าวท่องในพิธีเปิดอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ณ วันที่ 24 มิถุนายน 2483 ซึ่งโปรดฯ ให้ข้อความบางตอนมาลงไว้ เพื่อประกอบการพิจารณา ดังต่อไปนี้

การมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักการปกครองประเทศไทย เป็นของจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชาติที่เจริญรุ่งเรืองแล้ว เพราะความเจริญของชาติย่อมขึ้นอยู่กับการสอดส่องคุ้มครองและย้ำแย้มความเป็นอยู่ของคนทั้งชาติให้มีระดับสูงขึ้นตามความต้องการของชาติในส่วนรวม เมื่อเป็นเช่นนั้น งานของชาติก็ต้องขยายวงออกไปอย่างกว้างขวางเป็นธรรมชาติ มีส่วนงานใหญ่และส่วนปลีกย่อยให้มากพอ ก็จะเป็นประโยชน์แก่ราษฎรโดยทั่วถึง งานนี้จะสำเร็จด้วยดีโดยที่คนทั้งชาติต่างมีส่วนมีส่วนร่วมและร่วมแรงร่วมใจในการบำรุงประเทศไทยให้เป็นส่วนงานของตน ตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้เทอคพระมหากษัตริย์ไว้ในฐานที่ทรงเป็นประมุข ของชาติเป็นที่เคารพสักการะเห็นถึงการตั่งจะลงเอยและเป็นที่ร่วมช่วยของประชาชนชาวไทย ทรงนกเพื่อเป็นบั้จจุ่ยให้คนทั้งชาติสมัครสมานสามัคคีเป็นนาหนึ่งใจเดียวกัน เพื่ออนุรักษ์ความรัฐธรรมนูญพระมหากษัตริย์จึงทรงปฏิบัติในทางอันเป็นพระคุณแก่ชาติทรงเว้นการปฏิบัติพระองค์ในทางอันเป็นพระเดช และทรงเว้นจากพระราชภารกิจที่ไม่ควรทำ ณ วันนี้เป็นทางนำมาซึ่งความล้มเหลวของประเทศ หรือก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในพระองค์ท่านขึ้นได้

¹ ลงทะเบียน พิบูลสงคราม แตะกันขึ้นๆ, กตัญญูกดเวทีแก่ฯ พลฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม (พวชนกร; โรงพิมพ์กิตติปradeeswari, 2507), หน้า 25–26

ในด้านรัฐบาลก็มีความรู้สึกนึกเห็นผู้บริหารราชการแผ่นดินปฏิบัติหน้าที่เป็นก้าวแทนของประชาชน และดำเนินนโยบายตามแต่ประชาชนส่วนมากจะเห็นชอบ มีข้าราชการประจำประจำปี แต่เป็นหลักประจำปีให้รัฐบาลถือสิ่งที่ราชภูมิต้องการ เรา ก็มีสภาพแหนณราชภูมิเป็นผู้ควบคุมการบริหารของรัฐบาลตลอดทุกระยะกาล หลักการ มีอยู่ดังนี้ งานของชาติจึงดำเนินไปด้วยความเป็นระเบียบและรักกุณ ทั้งไม่มีซ่องที่จะให้เกิดการเนื้อโยชาติขึ้นได้ ผลประจักษ์ก็คือ เราได้ช่วยกันปรับปรุงประเทศชาติของเรา ทั้งในส่วนจิตใจและส่วนโภคการให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอย่างรวดเร็ว จนพอกล่าวได้ว่าได้เข้าสู่ระบบเดียวกับอารยประเทศมากหลายที่ เขาได้ปรับปรุงกันมาก่อนเราเป็นเวลาช้านาน ซึ่งทั้งนี้ก็ปรากฏว่าเป็นที่สมใจของประชาชนต่อที่กัน ข้าพเจ้าท้องขอ สรรเสริญสมรรถภาพในการปฏิบัติงานและคุณงามความดีของบรรดาข้าราชการไว้ในทันที

เมื่อได้พิจารณาคำกล่าวทูลใน พ.ศ. 2488 นี้ กับคำกล่าวในอัญญประการข้างต้น บทบรรณาธิการนี้ ซึ่ง ฯพณฯ ได้พูดกับท่านผู้หญิงลงทะเบียนก่อนถึงอัญญกรรมเพียงสองสามวันแล้วจะเห็นได้ว่า ฯพณฯ ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักของการปกครองประเทศไทยแท้จริงไม่เปลี่ยนแปลงตลอดช่วงอายุขัย แต่สิ่งซึ่ง ฯพณฯ ได้พยายามอุทิศเวลาตลอดช่วงทางราชฐานนี้ มิได้หมายความว่าจะสมฤทธิ์ผลสมความตั้งใจทุกประการ เพราะเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องมีการหวั่นไหวไปตามเหตุการณ์สิ่งแวดล้อม ความเข้าใจและกำลังความสามารถนั้นเป็นสิ่งหนึ่ง แต่ผลที่เกิดขึ้นอาจเป็นอีกอย่างหนึ่งก็ได้ ดังในกรณีนี้ สิ่งที่ปรากฏแก่ชนรุ่นหลังก็คือ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยยังคงกระทำนั้นไม่สมบูรณ์ดูใจ ไม่มีผู้ใดทราบเลยว่า ฯพณฯ เข้าใจระบบรัฐธรรมนูญ ระบบประชาธิปไตยและลัทธิชาตินิยมว่าหมายความถึงอะไรบ้าง ฯพณฯ ได้พยายามกระทำสิ่งใดลงไว้บ้าง และมีอุปสรรคขัดขวางอย่างไรบ้าง ทุกหัวนทราบแต่เพียงว่า ฯพณฯ ขอมพลป. ได้หาโอกาสเดินทางรอบโลกเพื่อหาลู่ทางที่จะนำเอาวิธีการประชาธิปไตยใหม่ๆ มาใช้ ซึ่ง ฯพณฯ ก็ได้เริ่มนำมาใช้ที่ปรากฏเป็นหลักฐานแน่นอนก็คือ การอนุญาตให้พูดวิจารณ์การเมืองได้เต็มที่หรือที่เรียกว่า ไชท์ปาร์ค มาใช้ในประเทศไทย เป็นเหตุให้เกิดความระส่ำระสายในวงการเมือง เป็นผลให้เกิดการยึดอำนาจกันขึ้นในวันที่ 16 กันยายน 2500 ซึ่งทำให้ ฯพณฯ ต้องพลัดพรากจากบ้านเกิดเมืองนอนไปจนถึงแก่อัญญกรรมในที่สุด

แม้ว่าข้อเท็จจริงจะปรากฏแก่ค่านั้นที่ไม่เพียงส่วนน้อย แต่ก็เป็นที่เข้าใจกันว่า ฯพณฯ เป็นผู้หนึ่งที่นิยมระบบปรัชญาอย่างแท้จริง เพราะฯพณฯ เป็นทั้งผู้ก่อการ และเป็นผู้รักษาระบอบปรัชญาไว้ แม้จะไม่เคยได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร แต่รัฐบาลของฯพณฯ ทุกชุดก็อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐสภาซึ่งมีผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ทุกครั้ง เมื่อแพ้คะแนนในสภาก็จะถูกจัดให้ออกจากบังคมลาออกจากตำแหน่งทุกคราว

ถ้าจะนับเอาว่าฯพณฯ ได้เสียสละอุทิศชีวิตเพื่อให้มีรัฐธรรมนูญมาเป็นหลักในการปกครองประเทศไทย ก็อาจจะพูดได้ว่าฯพณฯ ได้ประสพความสำเร็จ แต่หากจะคำนึงถึงผลสำเร็จของระบบประชาธิปไตยแล้วทุกท่านก็คงเห็นว่าไม่ได้ผลดีเท่าที่ควรโดยเฉพาะในด้านที่นักการเมืองไม่พยายามวางแผนให้ถูกต้องสมกับเป็นผู้แทนราษฎรในระบบประชาธิปไตย ขาดพรรดาการเมืองที่มีนโยบายเน้นอนและเข้มแข็ง มีแค่พรรคย่อย ๆ มาจนเกินไป และข้อสำคัญที่สุดก็คือ การที่ไม่อาจแยกชาราชการประจำออกจากงานเมืองได้สำเร็จ กับการที่ประชาชนทุกกลุ่มทุกพวงโดยเด็ดขาดก็มีอำนาจมิได้ยอมรับที่จะเคารพยึดถือรัฐธรรมนูญที่ตนร่างกันไว้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ต้องหาเหล่านี้เป็นที่เข้าใจกันทั่วไปว่าสภาร่างรัฐธรรมนูญชุดบ้ำบันจะได้ทางแก้ไขไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

เมื่อได้คำนึงถึงผลงานสำคัญ ๆ มาแล้ว ก็จะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าฯพณฯ ถือเป็นงานวางรากฐานระบบประชาธิปไตยขึ้นในประเทศไทยเป็นงานชั้นโบน์เด้งของฯพณฯ เพราะได้พยายามจริง ๆ และพยายามอยู่หลายครั้ง แต่ยังไม่ได้ผลสมบูรณ์ดังที่ทราบกันอยู่ เมื่อคราวที่ศาสตราจารย์โจเซฟ ชาตตัน มาเวชเยี่ยมประเทศไทยอีกครั้งเมื่อเดือนกรกฎาคม นี้ท่านได้ถือโอกาสไปเยี่ยมคำนับศพของฯพณฯ ด้วย และยังได้ประวัติพูดเช่นว่า ท่านเชื่อว่าฯพณฯ ได้พยายามอย่างแท้จริงที่จะสร้างประชาธิปไตยให้ชาติไทย แต่การสร้างประชาธิปไตยนี้เป็นเรื่องยากมาก ตัวท่านเอง (ชาตตัน) ก็ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร คงรู้แต่ว่าจะปฏิบัติอย่างไรที่จะรักษาระบอบประชาธิปไตยแบบของอเมริกาเท่านั้น เพราะพอท่านเกิดมาคนก็มีอยู่แล้ว

ดังนั้น หากจะคิดถึงว่าเมื่อฯพณฯ เกิดมาประเทศไทยยังอยู่ในระบบสมบูรณ์อาณานิคมราชย์ ประชาชนเป็นแท้ไฟร์ฟ้าแผ่นดินหน้าที่มีส่วนในการปกครองบ้านเมืองไม่แต่เมื่อฯพณฯ จากไปประเทศไทยก็มีรัฐธรรมนูญไว้เป็นหลักในการปกครองประเทศไทย ประชาชนผลเมือง ก็อ ก้ามังของชาติที่ได้มีส่วนมีส่วนในการปกครองบ้านมากกว่าเท่ากัน

โดยนัยนี้ บัจฉิมกฤษของฯพณฯ ที่นำมาอ้างไว้ชั้งทันก็น่าจะมีความจริงอยู่มาก

อมร รักษยาสัตย์

ภาคผนวก

APPENDICES

Open Access
© The Author(s) 2019

bioRxiv preprint doi: [https://doi.org/10.1101/313333](https://doi.org/10.1101/10.1101/313333); this version posted October 1, 2019. The copyright holder for this preprint (which was not certified by peer review) is the author/funder, who has granted bioRxiv a license to display the preprint in perpetuity. It is made available under a [CC-BY-ND 4.0 International license](https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/).

คำนำ

ท้ายกองบรรณาธิการวารสาร รบศ. ได้พิจารณาเห็นว่า บัญชีนี้มีเนื้อหาของ
คณะรัฐประศาสนศาสตร์ ได้เรียนเรื่องวิทยานิพนธ์เสร็จเรียนร้อยเป็นมหาบัณฑิตไปแล้ว
เป็นจำนวนมาก และที่กำลังอยู่ในระหว่างเตรียมการก็มีอีกมีใช่น้อย จึงเห็นเป็นการสมควร
ที่จะได้รวบรวมรายชื่อวิทยานิพนธ์ทั้งหมด นับตั้งแต่ทันมาจนถึงปัจจุบัน คือจนถึงปัจจุบัน
เดือนกรกฎาคม 2507 นี้ นำเสนอขึ้นเป็นพิเศษเสียคราวหนึ่ง ในโอกาสที่วารสารเล่มนี้เป็น
ฉบับเริ่มแรกของปี

รายชื่อวิทยานิพนธ์ที่อ้างไปนี้ จัดแยกออกเป็น ๒ ประเภท กือ วิทยานิพนธ์ของ
ผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว และวิทยานิพนธ์ในระหว่างจัดทำ ในแต่ละประเภทยังได้แบ่งแยกไว้
ตามหัวข้อเพื่อสะดวกแก่การค้นคว้าตามลักษณะ วิชาสำคัญและขั้นเรียงตามลำดับทั่วอักษร
ของชื่อผู้แต่งด้วย โดยวิทยานิพนธ์เรื่องใด เกี่ยวข้องกับหัวข้อใดก็จัดลงไว้ในหัวข้อนั้น ใน
กรณีที่วิทยานิพนธ์เรื่องหนึ่งเกี่ยวข้องกับหัวข้อวิชาหลาย ๆ ชื่อ ก็ให้จัดเรียงวิทยานิพนธ์นั้น
ไว้ในทุกหัวข้อวิชาที่เกี่ยวข้อง

อนึ่ง เครื่องหมาย * ที่ปรากฏในรายชื่อวิทยานิพนธ์ทั้งที่อ้างไปนี้ หมายความว่า
วิทยานิพนธ์เรื่องนั้นเรียนเรียงไว้หรือลงทะเบียนไว้เป็นภาษาอังกฤษ

กองบรรณาธิการหวังว่า รายชื่อวิทยานิพนธ์เหล่านี้จะเป็นประโยชน์แก่นัก
ศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจทั้งหลายบ้างตามสมควร

บ.ก.